

arvestuses. Hiljar Pärn on olnud põllumajandusülikooli spordiklubi presiidiumi või juhatuse liige paarikümne aasta jooksul. 1958. aastal tuli ta EPA võrkpallivõistkonnas vabariigi karikavõitjaks.

Seitsmekümnendate aastate esimesel poolel juhatas H. Pärn PMTTÜ veterinaariasektsiooni Tartu algorganisatsiooni, korraldas mitmeid huvitavaid ja populaarseid lektoriume liha- ja piimakombinaadis, Saaremaa eksursioone jms. 1973..1977 oli ta valitud Veterinaariateaduskonna ametiühingu alakomitee esimeheks. Umbes 15 aastat on juubilar osalenud Ülenurme õppe-katsemajandi veterinaaria alase töö kontrollkomisjonis. Niisuguseid ülesandeid võiks Hiljar Pärna tegevuses loendada veel hulganisti.

Juubilari kolleegid ja sõbrad tunnevad teda kui inimest, kellele meeskonnamäng on südamelähedane ja sellest seisukohast oskab ta igat meeskonnaliiget vääriliselt hinnata. Kui aga keegi hakkab seda kokkumängu rikkuma, siis ei karda ta kriitikaga välja tulla. Ka ei karda ta välja ütelda oma arvamust siis, kui see ei lange kokku ülemuse arvamusega.

Juubeli puhul õnnitlevad Hiljar Pärna tema töökaaslased ja sõbrad ning soovivad talle palju helgeid päevi tulevikuks.

J. Parre

UNO TOMBERG – IN MEMORIAM

7. juunil lahkus meie hulgast maaparandusteadlane, tehnikakandidaat Uno Tomberg.

Lahkunu sündis 13. mail 1929 Virumaal Vao vallas talupidaja peres. Lõpetas 1947 Väike-Maarja Keskkooli ja 1952 kiitusega Tallinna Polütehnilise Instituudi ehitusteaduskonna vesiehituse erialal. Töötas 1952...1953 vesiehituse insenerina Volgogradi Hüdroelektrijaama ehitusel ja 1953...1954 maaparanduse projekteerijana Tallinnas. 1954 astus TA Maaparanduse ja Sookultuuri Instituudi aspirantuuri. Kandidaadiväitekirja kaitses 1959. aastal soode drenaazkuivenduse alal. Selleks ajaks oli Sookultuuri Instituudist saanud Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TÜ Instituudi maaparanduse osakond ja U. Tombergist selle osakonna nooremteadur, alates 1962 – vanemteadur. 1966...1987 oli maaparanduse osakonna juhataja, hiljem kuni

MÄLESTUSPÄEVAD

pensionile siirdumiseni 1993 – juhtiv-teadur. Uno Tombergi energilisel eestvedamisel laiendati maaparanduse osakonna koosseisu, tugevdati materiaalset baasi ja arendati aktiivset teaduslikku tegevust kõigis olulisemates maaparanduslikes uurimissuundades. Suurt tähelepanu pööras ta teadustöö tulemuste praktikasse rakendamisele, tema panus Saku ja Karja näidissovhooside ning Tooma Sookatsejaama reguleeritud veerežiimiga maafondi kujundamisel on üsna oluline. Kuppelalade maaparandustööde kompleksi teadusliku juhendamise eest pälvis 1977 riikliku preemia. Tema isiklik uurimistöö hõlmas soode kuivendamist, niisutust ja maaparanduse üldküsimumisi. Trükkis on ta avaldanud ligikaudu 180 tööd.

Lühikeseks jäänud pensionipõlv möödus Uno Tombergil aktiivse töö tähe all. Ta osales metsandusse puutuvate seaduslike aktide ettevalmistamisel ja kodukandi (Väike-Maarja) põllumundusse puutuvate küsimuste lahendamisel.

Uno Tombergi mäletavad kolleegid tahtekindla, tööka ja mitmekülgse inimesena.

Uno Tomberg on maetud Tallinna Pärnamäe kalmistule.

H. Tomson

AARNE PUNG – IN MEMORIAM

Poolteist kuud tagasi kirjutati Eesti Teaduste Akadeemia liikme, põllumajandusteaduste doktori, professori Arne Pungast seoses tema 85. sünnipäevaga. Osa neist kirjutistest ei jõudnudki näha trükivalgust, sest juba 14. august kujundas need nekroloogiks. Hiljutine juubilar sängitati 19. augustil Metsakalmistul maamulda, oli lõppenud väljapaistva eesti loomaaretusteadlase ja väsimatu töö- ja kirjamehe elutee.

Arne Pung sündis 30. juunil 1909. aastal Harjumaal Kõnnu vallas talupidajate pere viienda lapsena. Teadmishimu tiivustas õppima, kuigi majanduslik olukord oli raske. 1936. aastaks oli tal lõpetatud Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskond, kus märgati tema teaduselembust ja jäeti samasse assistendiks professor Jaan Mägi juurde.

Järgnes töö agronoomina Tallinnas Statistika Keskbüroos. Tuli sõda ja mobilisatsioon, töötamine Alma-Atas Sovhooside Rahvakomissariaadi liinis. Sõja lõppedes jätkus töö Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni põllumajandusosakonna ülemana, kuid juba 1945. aastast Tartu Ülikooli õppejõuna.

Kui 1947. aastal loodi Teaduste Akadeemia Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituut, töötas A. Pung algul seal sektorijuhatajana, hiljem kolme aasta jooksul direktorina.

1953. aastast töötas ta Eesti Põllumajanduse Akadeemias, juhtides 26 aasta jooksul põllumajandusloomade aretuse kateedrit. Pensioniealisena siirdus A. Pung Tallinna Eesti Teaduste Akadeemia Eksperimentaalbioloogia Instituuti, töötades siin professor-konsultandina.

Arne Punga teaduslik tegevus kestis üle 45 aasta. Tema esimene töö valmis üliõpilasaastail, selles käsitles ta piima-

jõudluse pärilikkust, tema elu mahukaim töö "Veiste aretuse ja selektsiooniteooria areng Eestis" (1500 lk.) valmis aga 1984. aastal autori 75. juubeliks. Selles võetakse kokku Eesti veisearetuse ajalugu.

Oma kandidaadidissertatsioonis, mis valmis 1946. aastal, käsitles ta veiste tõuressursse Eestis ja nende kasutamist. Juba 1953. aastal järgnes doktoritöö, milles on süvendatult käsitletud eesti veisetõuge ja nende edasiarendamise teid.

Tänu kvalifikatsiooni kiirele tõusule tulid kiiresti ka kõrged ameti- ja aunimetused. Dotsendikutse omistati talle 1948. aastal, professorikutse 1954. aastal. 1954. aastal valiti Aarne Pung Eesti NSV Teaduste Akadeemia korrespondentliikmeks ja 1969. aastal akadeemikuks. Need tiitlid tõid täiendavaid kohustusi Teaduste Akadeemias. Põllumajandusteadlastele oli kõige tähtsam, et A. Punga initsiatiivil loodi Teaduste Akadeemia juurde Põllumajandusteaduste Nõukogu, kus tema juhtimisel 1970...1976 kaitsti 12 doktoritööd, seda eesti keeles.

Hindamatu on akadeemik Aarne Punga töö noore teadlaskaadri kasvatamisel. Ta juhendas 15 kandidaaditöö koostamist, 4 tema õpilast jõudsid doktorikraadini. Kolm tema aspiranti suutsid dissertatsiooni ka kaitsta aspirantuuriaja sees. Tema asjalikkus, järjekindlus ja täpsus oli igale noorele stiimuliks. Dekaanina (1958...1961) said sama tunda üliõpilased.

A. Punga kitsamaks erialaks oli põllumajandusloomade aretus. Tema teadustöö oli suunatud eesti veisetõugude kehaehituse uurimisele. Temalt pärineb traditsioon anda iga 20 aasta tagant eksperthinnang eesti veisetõugudele. Ta oli usin teadustööde publitseerija, trükis on ta avaldanud ligi 200 tööd, sealhulgas 5 õpperaamatut, brošüüri ja monograafiat. Peaaegu 20 aastat juhtis ta Eesti Mustakirju Karja Tõunõukogu, milles kajastub akadeemiku tihe side tõuaretajatega.

Õppejõuna, kolleegina ja inimesena oli Aarne Pung kollegiaalne, nõudlik ja aus igäühe suhtes. Oma tegevuses oli ta ettevaatlik, kuid igas ettevõtmises oli näha raudset sihikindlust. Siin oligi peidus tema elu ja töö edukus.

Mälestus õppejõust, akadeemikust ja kolleegist on püha väga paljudele Eestimaal.

Rein Teinberg
Olev Saveli

JULIUS ESLON – 100

8. juulil 1994. a. möödus sada aastat eesti puuviljandusteadlase ja sordiaretaja Julius Esloni sünnist. Ta on pärit Kolga vallast Muuksi külast taluperest. 1909. a. lõpetas ta Kolga 2-aastase ministeeriumi-kooli ning läks seejärel Tallinna, kus töötas raamatuköitja abilisena kuni 1915. a. mobiliseerimiseni maailmasõtta. Teinud läbi ka kodusõja, õppis ta 1921...1924 Petrogradi Töölisfakulteedis ja 1924...1929 Leningradi Põllumajanduse Instituudis, mille lõpetas aiandusagronoomina. Pärast erialast töötamist Saraatovi oblastis asus ta 1932 tööle Leningradi Kõõgiviljanduse Katsejaama, kust peagi läks teaduriks Leningradi Puuviljanduse ja Marjakasvatuse Katsejaama (1933...1942), töötades 1941. aastast sordiaretuse osakonna juhatajana. Sõja ajal 1942...1943 töötas Leningradi linna täitevkomitees maaosakonna agronoomina, seejärel oli 1943...1945 mobiliseeritud Eesti Laskurkorpuse tagavara-polku.

Kui 1945. a. loodi Polli Aianduse ja Mesinduse Uurimise Instituut, siis määrati J. Eslon direktori asetäitjaks, 1946...1952 töötas ta ENSV TA Põllu-majanduse (hiljem Taimekasvatuse) Insti-tuudi puuviljanduse osakonna juhatajana ja 1952...1964 vanemteadurina. Ta rajas koos kaastöötajatega Pollis rahva-selektsiooni sortide kollektsiooniana, mis tol ajal oli tõenäoliselt kogu maailmas üks vormirohkemaid omal alal. Ta uuris ka puuviljasortide talvekindlust ning katsetas ploomi- ja kirsisorte. 1967. a. sai ta koos A. Siimoni, J. Palgi ja J. Parksepaga Nõukogude Eesti preemia.

Eriti tähtis on J. Esloni sordiaretus. Ta aretas ploomisordid 'Karksi', 'Polli Munaploom' ja 'Suhkruploom', millest kaks viimast on siiamani Eestis ametlikult kasvatamiseks soovitatud

ploomisortide nimestikus. Pärast J. Esloni pensionile jäämist jätkas aretustööd Arthur Jaama, kes viis lõpule veel kolme ploomisordi ('Esloni Varane', 'Julius', Polli Viljakas') aretustöö, kuid nende põhiautor (75 % autorlusest) on J. Eslon. 'Julius' on kõige laialdasemalt (Lätis, Valgevenes, Ukrainas) head hindamist leidnud Polli ploomisort.

J. Eslon võttis osa ka nelja musta sõstra sordi aretamisest. Kirsiaretus aga jäi edutuks.

J. Eslon oli erakordselt abivalmis ja õiglane inimene. Järjekindlalt kasutati tema abi artiklite ja aruannete vene keelde tõlkimisel, aga ka raamatute köitmisel. Katseaias tehtud tööde eest maksis ta palju kordi oma taskust.

J. Eslon ei olnud produktiivne kirja-mees. Temalt on ilmunud võrdlemisi vähe artikleid, kuid olemasolevad on põhjalikud ja kestva väärtusega. Ta oli üks "Aianduse käsiraamatu" (1955, uustrükk 1956) autoreid. "Eesti pomoloogias" (1970) kirjutas ta ploomi- ja kirsisortide osa.

Julius Eslon on maetud Karksi-Nuias Arumäe kalmistule.

K. Kask

BERNHARD HALLER – 90

Bernhard Haller sündis 1. juulil 1904. a. Viitinas Võrumaal. õppis H. Treffneri eragümnaasiumis ja Tartu Reaalkoolis, mille lõpetas 1923. a. Sama aasta sügisel alustas õpinguid Tartu Ülikooli põllumajandusteadusteakademiakonna metsaosakonnas, lõpetades selle diplomitöö kaitsmisega 1928. a. *cum laude*.

1929. a. asus B. Haller tööle metsakorralduse kabinetis vanemassistendina. Et ta oli üliõpilasaastatel töötanud ajutise abijõuna Järvelja õppe- ja katsemetsakonnas ja omandanud teadusliku uurimistöo ja katseasjanduse kogemusi, valmisid lühikese ajaga nii magistri- kui ka doktoritöö: esimene teemal "Uurimusi mustlepa (*Alnus glutinosa* Gaertn.) kasvukäigust" 1931. a. ja teine teemal

"Okaspuu tüvede ekstsentrilist jämeduskasvu põhjustavad välistegurid" 1934. a. Seejärel määrati ta ülikooli Järvelja õppe- ja katsemetsakonna metsaülemaks, kus tuli juhtida nii metsakonna majanduslikku tegevust kui ka korraldada katsetöid.

Metsaülema töökohalt kutsuti B. Haller 1944. a. sügisel Tartu Riikliku Ülikooli õppejõuks ja määrati metsakorralduse kateedri juhataja-professori ametikohale, kuid sai sellel kohal töötada ainult pool aastat – 1945. a. aprillist 1957. aastani tuli sunniviisiliselt viibida Siberimaal, nagu see sai osaks nii mõnelegi metsamehele tingituna töö iseloomust ja ülesannetest. Sellega lõppes ka B. Halleri töö metsateadlasena.

B. Haller kui andekas metsateadlane sai oma võimeid ja teadmisi Eesti metsanduse hüvanguks rakendada väga minimaalselt.

Doktor Bernhard Haller suri Tartus 20. oktoobril 1987. a. ja ta on maetud Tartu Maarja (Raadi) kalmistule.

E. Laas

KARL HOMMIK – 90

8. septembril 1994 oleks saanud 90-aastaseks hüdroloog ja maaparandusteadlane, tehnikadoktor Karl Hommik.

Karl Hommik sündis Harjumaal Kuivajõe vallas vallakirjutaja pojana. Lõpetas 1924 Tallinna Reaalgümnaasiumi ja 1929 Tallinna Tehnikumi (TTÜ eelkäija) ehitusosakonna kultuuritehnika haru. Töötas 1930...1941 insenerina Sisevete Uurimise Büroos, kus ta ülesandeks oli hüdroloogiliste andmete üldistamine. Sellest perioodist pärineb tema 13 teaduslikku artiklit ja esinemine 1936. a. V Baltimaade hüdroloogia konverentsil Helsingis. Ta tegi ettepanekuid hüdro-meetrilise vaatlusvõrgu täiustamiseks Eestis. 1941...49 pidas Iru vallas väikest talu, tehes ka Pirita jõel veevaatlusi.

Teadustööle naases 1950. Töötas 1950...1951 nooremteadurina TA Ehituse ja Arhitektuuri Instituudis, 1951...1956 teadurina ja teadusdirektorina TA Maa-

paranduse ja Sookultuuri Instituudis, selle reorganiseerimise järel alates 1956 kuni surmani 5. veebruaril 1983 vanemteadurina ja konsultandina Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudis. 1955. a. kaitstud kandidaadiväitekirja käsitles kuivenduse mõju äravoolureziimile. Doktorikraadi sai ta 1967. a. avaldatud monograafia "Kuivendussüsteemide arvutamise alused" põhjal.

Karl Hommiku panus teadusesse on olnud märkimisväärne. Hüdroloogias oli teedrajavaks tema seisukoht jõgede äravoolu seostamisest vesikonna füüsilis-geograafiliste teguritega. Kuivendussüsteemide projekteerimisel on tuntud tema originaalne printsiip, mis taotleb eba piisavast kuivendusest põhjustatud saagikadude maksumuse ja kuivenduskulude summa miinimumi viimist. Ta oli mitmete edukalt kaitstud kandidaaditööde juhendaja ja konsultant, mitmete teadusnõukogude liige. Tema teadusalane tuntus ulatus ka väljapoole Eestit.

Need paljud, kes Karl Hommikuga tema pikal töömeheteel kokku puutusid, mäletavad teda kui sõbralikku ja vastutulelikku inimest ning kohusetundlikku töömeest.

T: Kuivenduse mõju äravoolureziimile Eesti NSV tingimustes, 1958 (vene k.).

Põllumajanduslike maade kuivenduse intensiivsus, 1963.

Kuivendussüsteemide arvutuse alused, 1966 (vene k.).

H. Tomson

eriteadlasena. Eesti Niidu ja Karjamaa Arendamise Ühingu aasta-raamatu "Niit ja Karjamaa" toimetajaks oli ta 1929...1936. 1932...1936 oli

A. Raidla Eesti Niidu ja Karjamaa Arendamise Ühingu sekretär ja Põllutöökoja rohumade eriteadlane-nõunik. Töötades rohumade eriteadlase-nõunikuna täiendas ta end erialaselt Rootsis, Saksamaal ja Šveitsis. A. Raidla oli Põllutöökoja põllumajandusnõunik 1936...1940. Põllutöörahvakomissariaadis töötas Põllunduse ja Mehhaniseerimise Valitsuse juhataja kohusetäitjana (1940...1941). Aastatel 1941...1944 oli A. Raidla Põllutöödirektooriumi agronoom. 1945...1950. a. töötas Eesti NSV Plaanikomisjoni Loo abimajandi juhatajana. 1950...1956. a. oli ta Eesti NSV TA Sookultuuri ja Maaparanduse TU Instituudi nooremteadur ja ühtlasi Tooma Katsemajandi juhataja. 1956. a. määrati ta EMMTUI sookultuuri osakonna ja Tooma Katsebaasi juhatajaks, kus töötas kuni surmani.

Aleksander Raidla kuulus APS-i eluaegsete liikmete hulka. 1960. a. omistati talle Eesti NSV teenelise agronoomi aunimetus. Aleksander Raidla oli soo-kultuurkarjamaade rajamise ja kasutamise tehnoloogia üks peamisi väljatöötajaid Eestis ja edukas veiste praktiline tõuaretaja. Aleksander Raidla suri Kärdes 13. jaanuaril 1964. a. ja ta on maetud Pärnu-Jaagupi kalmistule.

T: Tooma Katsebaasi piimakarja kujundamine. Tallinn, 1966.

B: Sotsialistlik Põllumajandus, 1964, nr. 3; ENE 6. k., Tallinn, 1974.

K. Annuk

JAAN TOHVER – 90

ALEKSANDER RAIDLA – 90

Aleksander Raidla (kuni 1935. a. Juhanson) sündis 29. septembril 1904. a. Pärnumaal Enge vallas renditalupidaja pojana. Keskkooli omandas Pärnus. Seejärel astus Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas 1930. aastal *cum laude*. Aastatel 1928...1932 töötas ta Asunike, Riigirentnike ja Talupidajate Põllumajandusliidu rohu-maaviljeluse

Jaan Tohver sündis 5. augustil 1904. a. Läänemaal, Vigalas. Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnast omandas agronoomi diplomi 1933. a. Töötas Jõgeva Sordikasvatuse heinaosakonna katseassistendina 1928...1935. Alates 1935. a. oli ta Eesti Seemnevilja Ühisuse heinakasvatuse eriteadlane ja ESÜ Luunja Seemnekasvatuse abijuhataja.

Samas töötas veel juhatajana ja inspektorina seemnekasvatuse alal 1940...1944.

Nii Jõgeval kui Luunjas süvenes J. Tohver heintaimede seemnekasvatuse agrotehnika (külviivis, väetamine, seemnepõldude hooldamine, koristamine ja koristusjärgne töötlemine) uurimisse. Paguluses kirjutatud mälestustes, mis käsitlesid töötamist assistendina Jõgeval¹, räägib ta ka alkaloidideta sinise lupiini (nähtavasti on mõeldud siin hulgalehist lupiini, *Lupinus polyphyllus* Lindl.) tulemuslikust aretusest, mille seemneproovid läksid aga sõjasündmustes kaotsi.

J. Tohverit mitmetes väljaannetes ("Niit ja Karjamaa", "Uus Talu", "Agronoomia", "Põllumajandus" jt.) avaldatud artiklid on peamiselt heinaseemnekasvatust käsitlevad. Tuleb märkida, et hinnatud käsiraamatutena leidsid omal ajal kasutamist H. Kotkase ja J. Tohverit "Tähtsamate heintaimede seemnete määraja" (Jõgeva, 1935, 56 lk.). Viimane kujutas endast ühtlasi Eesti Niidu ja Karjamaa arendamise Ühingu aasta- raamatut – "Niit ja Karjamaa" XII, 1940.

Kahjuks puuduvad andmed Jaan Tohverit tööalasest tegevusest tema pagulasaastaist Rootsis ja Kanadas. On vaid teada, et Jaan Tohver suri Kanadas Ontario provintsis St. Catharines'is 23. juunil 1974. aastal.

J. Tohverit varasemaid bibliograafilisi andmeid võib leida ajakirjast "Agronoomia", 1937, nr. 11.

K. Annuk

HARRI MAURING – 80

H. Muring sündis 6. septembril 1914. a. Harjumaal Kiiu vallas metsniku perekonnas. Alg- ja keskkooli sai Tartu H. Treffneri gümnaasiumis, 1935... 1939 õppis Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas. Lõpetamise järel töötas Tartu Ülikooli Loomakasvatuse Instituudis esmalt ajutise abijõuna, 1941. aastast aga loomakasvatuse kateedri assistendina. Aastatel 1941...1944 juhatas ta Vasula kodumajanduskooli. 1944. a.

sügisel asus tööle Tartu Ülikooli loomakasvatuse kateedrisse, algul assistendina, 1947. aastast vanemõpetajana. Alates 1951. aastast arvati H. Muring vanemõpetajaks vastloodud eriloomakasvatuse kateedrisse. 1958. a. valiti dotsendiks. Teistkordne kateedri vahetus tuli 1965. aastal, kui ta viidi põllumajandusloomade aretuse kateedrisse. Töökohustused kateedrite vahetuste tõttu oluliselt ei muutunud.

Magistritöö teemal "Piimalehmade mineraalelementide tarve ja selle arvestamine ratsioonide koostamisel" esitas ta 1942. a. ning talle omistati magistrikraad, mida aga hiljem kandidaadikraadiks ümber ei atesteeritud. Seetõttu tuli tal kraadi uuesti taotleda. Et tema õppetöö oli seotud hobustega, valis ta ka uurimis-teema samast valdkonnast. Kandidaadidissertatsiooni "Hobuste kasutamine töödel ja sobiv põllumajandusliku hobuse tüüp Eesti NSV-s", kaitses ta 1957. aastal.

H. Muring on avaldanud töid nii hobuse-, veise-, sea- kui ka karusloomakasvatuse alalt. Ta on olnud EPA teadustööde kogumike ja raamatute, nagu "Loomakasvatussaaduste koostis ja toiteväärtus" ja "Loomakasvatuse alused" toimetaja-koostaja ning raamatu "Loomakasvatus" koostaja, ühtlasi ka üks autoritest.

Tema põhiliseks kirjatööks on aga kõrgkooliõpik "Hobusekasvatus ja ratsasport" (I tr. 1982. II tr. 1988).

Ajavahemikus 1947...1949 töötas H. Muring kohakaasluse alusel ENSV Teaduste Akadeemia Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudis vanema teadusliku töötajana. Ta on olnud Hobuste Tõuaretuse Nõukogu liige ning ENSV Hobusetõugude Nõukogu revisjonikomisjoni esimees.

Pärast enam kui 40-aastast pedagoogi ja teadlasepõlve siirdus Harry Muring 1984. aastal vanaduspensionile. Halvenev tervis ei lasknud puhkepäevi aga kaua maitsta. Ta suri 27. novembril 1985. aastal ja maeti Tartu Raadi kalmistule.

Ü. Oll

¹ E. Järvesoo - Dotsent Jaan Mets. Biograafia. Toronto, 1988, 196 lk.

KARL PÕIKLIK - 80

11. juulil 1994. a. oleks saanud 80-aastaseks meie üks tuntumaid agrometeorolooge ja ilmauurijaid Karl Põiklik. Ta sündis Rakveres, kus vanematel oli jalanõude kauplus. Rakveres lõpetas ta ka algkooli (1928) ja gümnaasiumi (1933). 1940. a. jäi seljataha Tartu Ülikooli majandusteaduskond (diplom *cum laude*), kus ta juba üliõpilasena (1937) alustas tööd assistendina. Sõja ajal (1942...1944) töötas ajalehe "Postimees" juures ärijuhina.

Keerukas poliitilises olukorras pidas õigemaks tagasi tõmbuda, käis hüdrometeoroloogia kursustel ja vahetas kardinaalselt eriala. Temast sai 1944. a. septembris ilmavaatleja Kuusikul. Otseselt majandusteaduse juurde ei pöör-dunud ta tagasi enam kunagi. Muidugi kuluisid ülikoolis õpitud teadmised ära Pärnu AMJ (1949...1952), Kuusiku AMJ (1952...1963) ja Jõgeva AMJ (1964...1974) juhataja ametis. Lühiajaliselt (1974...1975) töötas K. Põiklik veel Hüdrometeoroloogia valitsuse agrometeoroloogia osakonna juhatajana ning juba pensionärina (1977...1987) RPI "Eesti Põllumajandusprojektis".

Karl Põiklikule olid iseloomulikud avar silmaring, suur töövõime, organiseerimistalent, hea inimestetundmine ja koostöövalmidus. Nii Kuusikul kui Jõgeval töötamise ajal sidus agrometeoroloogilised uurimused sealsete teiste põllumajandusteadlaste uurimistöödega. Kuusiku perioodil tegi tihedat koostööd E. Halleri, J. Reemanni, J. Talpsepa, A. Piho, E. Niinepuu, A. Pajomaaga, Jõgeval aga A. Adojaani, J. Sarve, H. Tuppitsa, V. ja M. Jaaguse, H. Kүүtsi ja teistega. Taolises koostöös hakati meteoroloogiliste vaatluste kõrval huvi tundma seoste vastu, mis valitsevad ilma, kliima ja põllumajanduskultuuride vahel. Selgitati öökülmade esinemist, põllumajanduskultuuride talvitumist, kasvukoha valiku printsiipe jm. küsimusi, mis viis 1960-ndate aastate algul põllumajandusmaade mikrokliima uurimiseni kogu Eestis. Et niisugust uurimistööd tehti impeeriumis esmakordselt, tuli kohapealsete jõududega välja töötada ka uurimise ja kaardistamise meetodika. Eestisse rajati 160 agrometeoroloogilist vaatlus-punkti,

mille vaatlustulemusi said kasutada nii kohapealsed põllumehed kui ka vabariigi agro- ja mikrokliima uurijad.

K. Põiklik oli viljakas kirjamees ja oma uurimistulemuste propageerija. Tema sulest on ilmunud üle 500 artikli, millest ta ise pidas teaduslikeks 50. On koostatud praegugi kasutusel oleva õppe- ja käsiraamatu "Üld- ja Agrometeoroloogia" (Tallinn, 1964, 765 lk.), mille mitmed peatükid on tema kirjutatud. K. Põiklik oli sage esineja raadios, televisioonis, põllumajandustöötajate vabariiklikel nõupidamistel, pidas loenguid tehnikumides ja EPA-s.

1974. aastal omistati K. Põiklikule teenelise põllumajandustöötaja aunimetus.

K. Põiklik suri 23. detsembril 1990. a. ja ta on maetud Rakvere kalmistule.

A. Bender

MARTIN VALDMA – 70

Käesoleva aasta 23. juulil oleks saanud bioloogiakandidaat Martin Valdma 70-aastaseks. Oma elutöö tegi M. Valdma Vändra veisekasvatuse katsejaamas, kus ta oli teaduriks aastatel 1955...1987. Teadlase ettevalmistuse sai ta füsioloogia alal Peterburi (Leningradi) lähedal asuvas Pavlovi-Instituudis, olles seal aastatel 1951...1954 aspirant. Katsejaamas uuris ta suuretoodanguliste lehmade laktatsioonifüsioloogiat, tingreflekse, temperamenti ja gaasi- ning energiavahetust. Ta selgitas seoseid vasika sünnimassi, kasvukiiruse ja hilisema piimatoodangu vahel. Üheks tema tööloiguks oli veiste käitumise uurimine.

M. Valdma suri 3. jaanuaril 1993.

Ülevaatlikumalt on M. Valdma elutööst kirjutatud nekroloogis, mis ilmus "Agraarteaduses" nr. 1, 1993, lk. 106.

M. Metsaalt

HELLE LOID – 50

17. juulil 1992. a. viis raske haigus jäädavalt meie hulgast rohumateadlase ja õppejõu Helle Loidi. Lahkunu ei jõudnud pidada oma esimest juubelisünnipäeva, selleni jäi veidi rohkem kui kaks aastat.

EPMÜ rohumaa viljeluse ja botaanika kateedri dotsent põllumajanduskandidaat Helle Loid oli sündinud 8. augustil 1944 Hiiumaal Käina vallas. 1968. a. lõpetas ta EPA agronoomiateaduskonna rohumaa viljeluse eriharu, mille järel pühendus peatselt rohumaa uurimisele ja õppejõutööle EPA-s. Kuigi H. Loidi elu jäi ülekohtuselt lühikeseks, suutis ta intensiivse tööga palju ära teha nii teadlasena kui õppejõuna (vt. "Agraarteadus", 1992, nr. 4, lk. 339).

Kõige viljakam ja ka pingelisem oli H. Loidi tegevus elu viimasel aastakümnel: kandidaaditöö kaitsmine rohumaa väetamise alal 1980. a., rohumaa-

viljeluse juhtiv õppejõud EPA-s alates 1983. a. (pärast dots. A. Sau surma), agronoomiateaduskonna dekaan 1987... 1990.

Kolleegid ja õpilased meenutavad H. Loidi eeskätt kui mitmekülgset ja andekat isiksust, keda iseloomustas intensiivne tööstiil, head organiseerimisvõimed ja sihikindel enesearendamine. Kutsetööle (eriti dekaanina) tuli suuresti kasuks loomupärane suhtlemisoskus ja keelteand, mis võimaldas luua viljakaid EPA-väliseid kontakte kodu- ja välismaal (eriti üliõpilaste välispraktikad).

Kõige muu kõrval suutis H. Loid pühendada ka perekonnale: koos abikaasa Oleviga rajati kena kodu ja kasvatati üles kaks põllumeheharidusega poega.

Mälestus töökast ja isikupärasest õppejõust- rohumateadlasest ei unune.

R. Viiralt

Õiend

Trükitehnilise eksimuse tõttu on "Agraarteaduses" nr. 1, lk-l 97 toodud fotol vasak ja parem pool ära vahetatud. Pildil olevate isikute nimede lugemist tuleb alustada paremalt, mitte vasakult.